

УДК 378.147:373.3.011.3-051]:37.091.313
DOI: 10.31499/2706-6258.1(15).2026.359681

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО МОДЕЛЮВАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ В МЕЖАХ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ»

Наталія Гудима, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

ORCID: 0000-0002-6192-3779

E-mail: hudyma.nataliia@kpnpu.edu.ua

Наталія Мелекесцева, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

ORCID: 0000-0003-0330-2920

E-mail: melekesceva@kpnpu.edu.ua

У науковій розвідці проаналізовано структурні компоненти готовності до моделювання інтегрованого мовно-літературного навчання; визначено педагогічні умови, що сприяють ефективній підготовці здобувачів до розроблення авторських дидактичних моделей уроків «Українська мова та читання». Уточнено сутність понять «інтегрований курс „Українська мова та читання“», «тематична інтеграція мовленнєвих ліній» та «компетентність моделювання інтегрованого мовно-літературного навчання». Проаналізовано та узагальнено сучасні педагогічні підходи до поєднання мовної та літературної складників у контексті Нової української школи. Виокремлено структурні компоненти до моделювання інтегрованих уроків української мови та читання; розроблено поетапну методику формування цієї компетентності, що враховує специфіку текстоцентричного підходу. Описано та змодельовано практико-орієнтований інструментарій підготовки, що включає тренінги з розроблення інтегрованих вправ, де вивчення мовних явищ (граматики, орфографії) відбувається на основі художніх текстів; кейс-стаді для критичного аналізу наявних підручників та авторських моделей з курсу «Українська мова та читання»; ділові ігри для симуляції проведення інтегрованих уроків та захисту власних дидактичних сценаріїв. Доведено, що поєднання цих методів забезпечує комплексне формування здатності до конструювання мовленнєво-літературного контенту, сприяючи трансформації теоретичних філологічних знань здобувачів вищої освіти у стійкі професійні навички моделювання сучасного уроку.

Ключові слова: інтегрований курс «Українська мова та читання»; моделювання навчання; майбутні вчителі початкових класів; Нова українська школа; мовно-літературна компетентність; професійна підготовка.

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY TEACHERS IN MODELING INTEGRATED LEARNING WITHIN THE COURSE "UKRAINIAN LANGUAGE AND READING"

Nataliia Hudyma, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Primary Education, Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University.

ORCID: 0000-0002-6192-3779

ISSN 2706-6258

E-mail: hudyma.nataliia@kpnpu.edu.ua

Nataliia Mieliekiestseva, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Theory and Methods of Primary Education, Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University.

ORCID: 0000-0003-0330-2920

E-mail: melekesceva@kpnpu.edu.ua

The relevance of this study is driven by the need to develop and provide a scientific substantiation for a methodology for forming integrated course design competence in future primary school teachers as a response to the educational challenges of the New Ukrainian School. The implementation of an integrated approach in primary education requires educators to possess not only deep subject knowledge but also the ability to systemically synthesize educational material. The article theoretically substantiates and develops a methodology for forming integrated course design competence in pre-service primary school teachers. This scholarly inquiry analyzes the structural components of the aforementioned competence and identifies the pedagogical conditions that facilitate the effective preparation of higher education students for developing original integrated programs. The research results confirm that the implementation of the proposed methodology significantly enhances the level of professional readiness of future specialists to meet the demands of modern education.

The article clarifies the essence of the concepts «integrated course», «thematic week», and «integrated course design competence». It analyzes and generalizes modern pedagogical approaches to integrated learning within the context of the New Ukrainian School. Furthermore, the study identifies structural components and evaluation criteria for integrated course design competence among students and develops a phased methodology for its formation, including instructional and methodological support.

The research describes and models a practice-oriented training toolkit, which includes training sessions for practicing direct design skills, case studies for the critical analysis of existing integration models, and business games for simulating the professional defense of original projects. It is proved that the combination of these methods ensures the comprehensive formation of the ability to construct educational content, facilitating the transformation of students' theoretical knowledge into sustainable professional skills.

Keywords: *integrated courses; instructional design; pre-service primary school teachers; New Ukrainian School; professional competence.*

Постановка проблеми. Перехід української початкової школи на засади Нової української школи вимагає від педагога переосмислення викладання філологічних дисциплін. Замість ізольованого вивчення граматичних правил та техніки читання на перший план виходить моделювання цілісного інтегрованого курсу «Українська мова та читання», де мовленнєва та літературна складники органічно поєднуються навколо спільних соціокультурних тем.

Сучасна підготовка майбутніх учителів у закладах вищої освіти часто залишається розділеною на окремі методики (методика мови та методика читання), що створює розрив між теоретичними знаннями здобувачів вищої освіти та практичною необхідністю проектування єдиного мовно-літературного простору. Вчитель має вміти вибудовувати заняття так, щоб робота над текстом ставала природним підґрунтям для опанування мовних норм, а не просто механічним додатком до них.

Ефективне впровадження інтегрованого навчання є критично важливим для формування комунікативної та читацької компетентностей учнів, але воно потребує спеціальної методичної здатності вчителя – готовності до моделювання інтегрованого освітнього контенту, що базується на синтезі художнього образу та мовного аналізу.

Вивчення теоретико-методологічних засад інтегрованого навчання у поєднанні з лінгводидактичними принципами має вагомe значення для обґрунтування напрямів нашого дослідження. Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити низку ключових розвідок, що стосуються як загальних засад інтеграції, так і специфіки взаємозв'язку різних видів мовленнєвої діяльності в початковій ланці освіти. Так, значний внесок у розкриття теоретичних аспектів інтеграції в Новій українській школі та обґрунтування

її переваг зробили такі науковці, як О. Савченко, Н. Бібік, Л. Калініна, О. Локшина та ін. Фундаментальні засади навчання української мови та літературного читання, що заклали підґрунтя для сучасної інтеграції мовно-літературної галузі, висвітлено у працях М. Вашуленка та О. Хорошковської. У їхніх наукових здобутках ґрунтовно розкрито принципи взаємозв'язку між різними видами мовленнєвої діяльності та методичні умови формування мовної особистості молодшого школяра.

Проте, попри високу теоретичну значущість цих напрацювань, у сучасних умовах виникає гостра потреба у розробленні конкретної методики формування у здобувачів вищої освіти навички моделювання інтегрованого курсу «Українська мова та читання». Важливо навчити майбутнього вчителя не просто поєднувати елементи мови й читання, а створювати цілісний методичний продукт, де лінгвістичні знання та читацькі навички взаємодоповнюють одне одного в межах єдиної дидактичної моделі.

У площині компетентнісного підходу в підготовці педагогів вагомим напрацюванням представлені у дослідженнях І. Бежа та С. Сисоєвої, які ґрунтовно розкрили структуру професійної компетентності вчителя. Водночас, у наявному науковому доробку недостатньо висвітлено аспекти підготовки до моделювання інтегрованого навчання в межах мовно-літературної освітньої галузі. Зокрема, не виділено чітко критеріїв оцінювання такої специфічної якості, як готовність майбутнього вчителя до моделювання інтегрованих уроків за курсом «Українська мова та читання», де поєднуються лінгвістична, мовленнєва та читацька змістові лінії.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю обґрунтування методики професійної підготовки майбутніх учителів до моделювання інтегрованого мовно-літературного курсу, що є прямою відповіддю на запити Нової української школи щодо формування комунікативно-мовленнєвої особистості молодшого школяра.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та виокремити методичні підходи з формування професійної готовності майбутніх учителів початкових класів до моделювання інтегрованого навчання в межах курсу «Українська мова та читання».

Із метою забезпечення термінологічної чіткості вважаємо за необхідне уточнити змістове навантаження ключових понять у контексті підготовки майбутніх учителів до роботи з інтегрованим курсом «Українська мова та читання».

У межах нашого дослідження інтегрований курс розглядаємо не як механічне поєднання мовних правил та текстів для читання, а як цілісна система, де мова виступає інструментом пізнання, а текст – середовищем для вивчення мовних явищ. Ключова особливість моделювання такого курсу полягає в об'єднанні лінгвістичної та читацької змістових ліній навколо спільного смислового ядра, що дозволяє формувати комунікативну компетентність учня органічно, а не фрагментарно [1, с. 270]. Функціонально інтеграція в межах курсу «Українська мова та читання» спрямована на подолання дисонансу між теоретичними знаннями про мову та практичним досвідом читацької діяльності; стимулювання мовленнєвого трансферу, де навички аналізу художнього тексту переносяться на створення власних висловлювань; контекстуалізацію граматики, мовні норми вивчаються не ізольовано, а на базі живих текстів [2].

Тематичний тиждень у контексті нашого дослідження виступає стратегічним майданчиком для моделювання мовно-літературної освіти. Для вчителя початкових класів це означає вміння дібрати такий текстоцентричний матеріал, який би став «голосом» обраної теми. Якщо темою тижня є, наприклад, «Світ тварин», то моделювання навчання передбачає: 1) читання (опрацювання науково-пізнавальних та художніх текстів про фауну); 2) мова (вивчення теми «Іменник» або «Прикметник» через опис конкретних тварин, роботу з термінологією та створення есе); 3) медіаграмотність (аналіз відеофрагментів або аудіозаписів голосів природи). Така

форма вимагає від майбутнього вчителя особливої майстерності дидактичного проєктування: він має не просто «підігнати» вправи під тему, а вибудувати логічну послідовність, де кожна мовна вправа поглиблює розуміння прочитаного тексту, а текст мотивує до вивчення мови.

Компетентність моделювання інтегрованого навчання в межах курсу «Українська мова та читання» є складною інтегративною професійно-особистісною якістю майбутнього вчителя, що виступає відповіддю на інноваційні вимоги НУШ [3, с. 82] щодо формування мовленнєвої особистості молодшого школяра. Вона виходить за межі загальнопедагогічних знань про інтеграцію і має виражений методико-технологічний характер, оскільки потребує від педагога вміння поєднувати лінгвістичну теорію з живою читацькою практикою.

У структурі цієї компетентності виокремлюємо такі складники, як когнітивний; діяльнісний; проєктно-технологічний [4]. Отже, у контексті нашого дослідження компетентність моделювання інтегрованого навчання в курсі «Українська мова та читання» є стратегічним професійним інструментом. Вона забезпечує здатність майбутнього вчителя створювати таке освітнє середовище, де мова вивчається не як набір статичних правил, а як динамічна система, що функціонує в тексті та мовленні.

Інтеграція в сучасній початковій освіті є не лише інноваційним методичним прийомом, але й фундаментальною державною стратегією, закріпленою на законодавчому рівні. Закон України «Про освіту» заклав основу для переходу до компетентнісного підходу, що об'єктивно вимагає подолання предметної ізольованості. У контексті підготовки майбутніх учителів це означає переорієнтацію з викладання окремих правил правопису чи технік читання на моделювання цілісного мовно-літературного розвитку дитини.

Ключовим регулятором у цьому процесі є Державний стандарт початкової освіти [5], який визначає результати навчання, згруповані за галузями. Зокрема, мовно-літературна освітня галузь у стандарті побудована на засадах інтеграції, що передбачає органічне поєднання мовної, мовленнєвої, читацької, соціокультурної та діяльнісної ліній. На противагу традиційному лінійному викладанню стандарт імперативно вимагає реалізації наскрізних змістових ліній, що робить курс «Українська мова та читання» центральною ланкою міжгалузевої інтеграції. Тому саме через моделювання інтегрованого навчання в межах цієї галузі вчитель отримує можливість формувати у молодших школярів цілісний світогляд, де мова виступає не як абстрактний об'єкт вивчення, а як засіб самовираження та пізнання світу в усіх його зв'язках. Таким чином, готовність майбутнього вчителя до такого моделювання стає прямою передумовою успішної реалізації вимог Державного стандарту [5] та концепції НУШ [3].

У Концепції «Нова українська школа» [3, с. 45] інтеграція визначена як один із десяти ключових складників реформи, що забезпечує перехід від репродуктивного навчання до цілісного, особистісно орієнтованого розвитку дитини. Нормативно-правове поле детермінує необхідність володіння майбутнім учителем високим рівнем компетентності моделювання інтегрованого навчального змісту в курсі «Українська мова та читання», що є обов'язковою умовою реалізації Державного стандарту.

Реалізація інтеграційних процесів у початковій ланці регулюється двома Типовими освітніми програмами, які мають різні підходи до моделювання мовно-літературної галузі:

1. Програма, розроблена під керівництвом О. Савченко, що орієнтована на предметну структурованість. Інтеграція тут має переважно внутрішньопредметний характер (поєднання мовних знань і читацьких умінь) або реалізується через міжпредметні зв'язки. Для майбутнього вчителя це вимагає вміння моделювати уроки,

де текст є основою для вивчення граматичних явищ, зберігаючи при цьому чітку логіку мовної освіти [6; 7].

2. Програма, розроблена під керівництвом Р. Шияна, передбачає глибшу інтеграцію, де українська мова стає органічною частиною інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (у частині мовно-літературної галузі). Це вимагає від педагога майстерності моделювання навчального дня або тижня, де мовленнєва діяльність учня повністю підпорядкована дослідженню певної теми [8; 9].

Аналіз цих програм свідчить, що незалежно від обраного варіанту, майбутній учитель повинен володіти гнучкою методикою моделювання інтегрованого навчання. У системі підготовки у ЗВО важливо навчити здобувачів вищої освіти адаптувати зміст курсу «Українська мова та читання» до специфіки обох програм, фокусуючись на формуванні цілісних комунікативно-мовленнєвих умінь школярів (наприклад, під час опанування таких освітніх компонентів, як «Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі (української мови та читання)», «Інноваційні технології навчання української мови та читання в початковій школі»).

Аналіз практичної реалізації інтеграції показує, що в 1-му класі спостерігається зважений підхід до розмежування ключових галузей. Під час моделювання навчання майбутній учитель має розуміти, що українська мова та математика не інтегруються у повному обсязі, оскільки це зумовлено необхідністю першочергового формування базових інструментальних умінь (читання, письма, лічби).

У програмі, розробленій під керівництвом О. Савченко [6; 7], інтеграція курсу «Українська мова та читання» є переважно внутрішньогалузевою. Вона спрямована на моделювання єдиного процесу навчання грамоти, де читання та письмо виступають як взаємодоповнювальні види мовленнєвої діяльності; реалізацію наскрізних змістових ліній, де предметна логіка вивчення мовних явищ залишається пріоритетною, а інтеграція слугує засобом їхнього прикладного застосування. Натомість модель, запропонована Р. Шияном [8; 9], вимагає від учителя вищого рівня готовності до міжгалузевого моделювання. Тут українська мова та читання часто виступають засобом розкриття теми інтегрованого курсу «Я досліджую світ». У цьому контексті компетентність моделювання майбутнього вчителя передбачає здатність проєктувати тематичні тижні, де мовні вправи та тексти для читання органічно вплетені у дослідження природничих чи соціальних явищ; забезпечувати діяльнісний підхід, де робота над словом є частиною великого тематичного проєкту.

Таким чином, підготовка майбутніх учителів до моделювання інтегрованого навчання в межах курсу «Українська мова та читання» має бути адаптивною. Здобувач вищої освіти повинен опанувати методику «м'якої» інтеграції (за О. Савченко), де зберігається академічна послідовність вивчення мови, та «глибокої» тематичної інтеграції (за Р. Шияном), де мова стає живим інструментом пізнання навколишнього світу (табл. 1).

Зазначене методологічне розмежування між типовими програмами є критично важливим для нашого дослідження. Ми стверджуємо, що компетентність моделювання інтегрованого навчання в межах курсу «Українська мова та читання» має володіти властивістю дидактичної мобільності. Це означає, що майбутній учитель повинен бути здатним професійно здійснювати внутрішньопредметну інтеграцію, вибудовуючи уроки навколо тексту як цілісної одиниці, де мовні вправи логічно впливають із читацького досвіду учнів (у межах програми О. Савченко) та майстерно інтегрувати мовленнєвий контент у міжгалузевий контекст тематичного тижня, не втрачаючи при цьому системності формування мовних та правописних навичок (у межах програми Р. Шияна).

Таблиця 1

**Різниця між Типовими освітніми програмами, розробленими під керівництвом
О. Савченко та Р. Шияна**

Критерій	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О. Савченко	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Шияна
Пріоритет	Формування базових предметних умінь.	Тематична інтеграція та розвиток ключових компетентностей.
Форма інтеграції	Зважена, функціональна інтеграція.	Гнучка, поглиблена міжгалузева інтеграція.
Мова/Математика	Переважають вивчаються окремо (особливо у 1-му класі).	Більша гнучкість для інтеграції в межах тематичних тижнів.
Вимога до вчителя	Вимагає чіткого планування, але з опорою на предметну логіку.	Вимагає високої компетентності проектування та педагогічного дизайну.

Отже, універсальність цієї компетентності полягає в здатності педагога зберігати баланс між філологічною точністю та тематичною цілісністю. Незалежно від обраної моделі (предметної чи тематичної), об'єктом моделювання для здобувача вищої освіти стає шлях дитини від розуміння сенсу прочитаного тексту до створення власного грамотного висловлювання. Саме такий підхід забезпечує гнучкість фахівця в умовах сучасного варіативного освітнього простору НУШ.

З метою уникнення термінологічної розбіжності та враховуючи специфіку мовно-літературної галузі, ми конкретизували ключові поняття дослідження:

- Інтеграція в навчанні мови та читання – це процес і результат створення смислової єдності між лінгвістичними знаннями та читацькою діяльністю [10].

- Інтегрований курс «Українська мова та читання» – цілісно організована дидактична система, де мовний та літературний компоненти об'єднані навколо текстоцентричного ядра [11].

- Функціональне призначення такого курсу полягає не лише в економії навчального часу, а передусім у контекстуалізації навчання: учень бачить, як граматичні правила «оживають» у літературному творі, що стимулює міжпредметний трансфер умінь.

- Тематичний тиждень у межах нашої методики розглядається як інструмент реалізації інтегрованого курсу, де обрана тема (наприклад, «Ми – мандрівники») стає основою для добору текстів для читання та відповідних мовленнєвих вправ.

У межах нашого дослідження ми конкретизували зміст ключових організаційних форм та очікуваних результатів навчання:

- Тематичний тиждень – це гнучка, динамічна форма організації освітнього процесу, за якої зміст курсу «Українська мова та читання» підпорядковується єдиній наскрізній темі (наприклад, «Темні космосу», «Здорове харчування»). Під час моделювання такого тижня майбутній учитель має не просто підібрати тематичні слова, а вибудувати систему мовленнєвих вправ та дібрати художні й інформаційні тексти, які б дозволили учневі глибше пізнати тему через слово.

- Реалізація тематичного тижня вимагає від учителя високого рівня компетентності моделювання, оскільки успішність залежить від здатності педагога знаходити дидактично обґрунтовані зв'язки між мовним матеріалом (правопис, граматики) та концептуальним змістом теми.

- Міжпредметна компетентність у контексті мовно-літературної галузі – це здатність учня комплексно застосовувати мовні знання та читацькі вміння для розв'язання пізнавальних проблем в інших галузях (природничій, соціальній тощо).

Наприклад, вміння виділити головну думку в науково-популярному тексті про воду є результатом інтеграції читацьких навичок та природничих знань.

- Компетентність моделювання інтегрованого навчання – це динамічна комбінація знань (методики мови та читання), умінь (проєктування уроків) та ціннісних орієнтирів, що визначає здатність майбутнього вчителя створювати цілісне освітнє середовище, де мова є інструментом успішної діяльності дитини в будь-якій сфері [12, с. 60].

Отже, компетентність моделювання інтегрованого навчання в межах курсу «Українська мова та читання» є тим професійно-педагогічним інструментом, що забезпечує перехід від фрагментарного вивчення мовних одиниць до цілісного формування комунікативно-читацької компетентності молодшого школяра. Формування цієї якості у майбутніх учителів потребує докорінного перегляду методики навчання у ЗВО: від традиційного інформативно-репродуктивного викладу правил – до проєктування живих освітніх ситуацій. Ефективна підготовка має базуватися на активних, діяльнісних технологіях, які дозволяють студентам «прожити» роль архітектора інтегрованого уроку.

Розглянемо ключові з них, адаптовані до специфіки мовно-літературної галузі:

1. Технологія контекстного моделювання: здобувачі вищої освіти розробляють фрагменти уроків, де мовна тема (наприклад, «Будова слова») вивчається не ізольовано, а на матеріалі тексту, що розкриває наскрізну тему тижня. В основі технології контекстного моделювання лежить принцип подолання «академічної ізольованості» мовних знань. Здобувачі вищої освіти вчать проєктувати освітні ситуації, де вивчення граматичного матеріалу стає логічним продовженням роботи над змістом тексту. Майбутній учитель обирає наскрізну тему тижня (наприклад, «Тварини лісу») та відповідний художній текст. Завдання полягає у виокремленні з цього тексту мовних одиниць для вивчення теми (наприклад, «Прикметник»). Здобувач вищої освіти моделює урок так, щоб опис тварин (читання/мовлення) став природною потребою для використання прикметників (мова) і як результат – формування вміння бачити лінгвістичне явище в живому контексті, а не як суху схему в підручнику.

2. Метод «Дидактичного конструктора»: створення бази інтегрованих завдань, де навколо одного літературного твору групуються вправи з розвитку мовлення, правопису та медіаграмотності. Такий метод спрямований на розвиток навичок варіативного проєктування. Здобувачам вищої освіти пропонують «ядро» – високохудожній літературний твір, навколо якого вони мають самостійно законструювати модульну систему завдань. Використовуючи «дидактичні блоки», здобувачі вищої освіти групують вправи за такими напрямками: сприймання (завдання на розвиток навичок читання та аудіювання); лінгвістичний аналіз (орфографічні та граматичні вправи на основі тексту); креатив (створення власного медіапродукту (буктрейлер, комікс) за мотивами твору).

3. Кейс-технологія: аналіз та трансформація чинних підручників з української мови та читання під різні моделі інтеграції (за О. Савченко або Р. Шияном). Така технологія готує здобувачів вищої освіти до реалій варіативної освіти, навчаючи їх адаптувати стандартний матеріал під конкретну модель інтеграції. Здобувачі вищої освіти отримують «кейс» – розворот підручника з української мови. Їм потрібно запропонувати два варіанти моделювання навчання за цим матеріалом, наприклад:

- *Варіант А (модель за О. Савченко)*: посилення внутрішньопредметних зв'язків (наприклад, як через цей текст глибше розкрити мовну тему).

- *Варіант Б (модель за Р. Шияном)*: розширення інтеграції до міжгалузевого рівня (наприклад, як пов'язати цей мовний матеріал із природничою чи громадянською галуззю в межах тематичного тижня).

Кейс-стаді (case study) та аналіз методичних ситуацій використовуємо для розвитку критичного мислення та здатності приймати обґрунтовані рішення на діагностично-орієнтаційному та рефлексивно-оцінювальному етапах підготовки. У контексті курсу «Українська мова та читання» реалізуємо через, наприклад:

- Кейс «Методична корекція». Студентам пропонується модель уроку, де інтеграція має штучний характер (наприклад, текст про козаків використовується лише для списування без аналізу його змісту чи історичного контексту). Завдання: виявити методичні помилки та перепроєктувати заняття так, щоб робота над текстом (читання) та вивчення мовних одиниць (мова) підсилювали одне одного.

- Кейс «Ресурсна адаптація». Моделювання інтегрованого тижня з української мови та читання в умовах обмеженого доступу до підручників або цифрових засобів, спираючись на живу комунікацію та роботу з «живими» текстами (листи, афіші, фольклор).

Практична реалізація методики ґрунтується на активному залученні майбутніх учителів до діяльності, що імітує реальні професійні завдання вчителя в умовах НУШ. Застосування технологій діяльнісного навчання забезпечує перехід від абстрактних знань про інтеграцію до практичної навички моделювання мовно-літературного контенту [13, с. 34].

Ключовою формою роботи є тренінги з педагогічного моделювання, що організовують у форматі воркшопів. У межах малих проєктних груп здобувачі вищої освіти виконують завдання повного циклу розроблення інтегрованого модуля за курсом «Українська мова та читання». Особливе місце в нашій методиці посідає метод «Оперативної карти мовно-літературної інтеграції»:

1. Формування матриці: здобувачі отримують завдання обрати наскрізну тему (наприклад, «Минуле і теперішнє»). У матриці, де горизонтально розташовані дні тижня, а вертикально – складники мовно-літературної галузі (читання, мова, розвиток мовлення, медіаграмотність), студенти визначають точки перетину.

2. Наповнення змістом: на перетині, наприклад, дня «Вівторок» та галузі «Мова», здобувач вищої освіти має спроекувати вправу (наприклад, вивчення часових форм дієслова), яка б логічно впливала з тексту про історію винаходів, опрацьованого на уроці «Читання».

3. Верифікація: на відміну від загальної інтеграції тут студенти вчаться перевіряти, чи забезпечує обрана тема тижня виконання державних вимог саме з мовної освіти (правописні норми, граматичні категорії).

Отже, результатом такої роботи є формування вміння не просто «підганяти» мовний матеріал під тему, а бачити філологічне ядро в будь-якому освітньому проєкті. Студенти вчаться створювати логічно послідовний освітній процес, де кожне слово, прочитане чи написане дитиною, працює на розкриття цілісної картини світу.

Ділові та рольові ігри є найкращими інструментами для технологічно-впроваджувального етапу, оскільки вони моделюють захист професійного продукту:

- Рольова гра «Команда мовно-літературного проєкту». Студенти розподіляють ролі: «Автор-літературознавець», «Методист-лінгвіст», «Експерт з медіаграмотності». Група презентує модель інтегрованого тижня, де центральним елементом є літературний твір. «Експерти» ставлять запитання: «Чи не постраждала грамотність учнів через надмірну увагу до сюжету?», «Як оцінити рівень сформованості читацьких умінь у межах цієї теми?».

- Ділова гра «Презентація інтегрованої моделі». Студенти захищають міні-проєкти (наприклад, інтегрований модуль «Мова + Читання + Мистецтво» на тему «Краса осіннього слова»). Захист відбувається за чіткими критеріями: лінгводидактична доцільність, логіка переходу від читання до письма та можливість

об'єктивного оцінювання результатів. Отже, такі ігрові форми дозволяють майбутньому вчителю вийти за межі теоретичних схем і відчувати відповідальність за цілісність мовної освіти в умовах інтегрованого навчання.

Висновки. Інтеграція є не просто методичним прийомом, а стратегічною вимогою Державного стандарту початкової освіти. Це зумовлює наявність наукової лакуни – недостатньої розробленості цілісної методики навчання здобувачів вищої освіти саме проєктуванню тематичних тижнів та міждисциплінарного змісту.

Перспективи подальших розвідок полягають у розробленні цифрових кейсів для дистанційної підготовки вчителів до інтегрованого навчання, а також у дослідженні впливу сформованої компетентності на якість знань учнів початкових класів в умовах реального освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі. Методичний посібник. Київ, видавничий дім «Освіта», 2018. С. 257–280.
2. Большакова І. О. Особливості реалізації міжпредметної інтеграції змісту навчання на уроках у початковій школі. URL: <https://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2014/05/Большакова-І.О..pdf>.
3. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. Ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
4. Суржук Т. Б., Ткачук О. С. Інтеграція в навчанні української мови та читання учнів початкової школи. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v34/52.pdf> (дата звернення: 12.01.2026).
5. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#n12> (дата звернення: 15.01.2026).
6. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf> (дата звернення: 23.01.2026).
7. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf> (дата звернення: 23.01.2026).
8. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyuan.pdf> (дата звернення: 23.01.2026).
9. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyuan.pdf> (дата звернення: 23.01.2026).
10. Інтегроване навчання : тематичний і діяльнісний підходи (Частина 1). Електронний ресурс. URL: <http://nus.org.ua/articles/integrovanenavchannyatematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyana-1>. (дата звернення: 05.02.2026).
11. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи (Частина 2). Електронний ресурс. URL: <http://nus.org.ua/articles/integrovanenavchannyatematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyana-2>. (дата звернення: 05.02.2026).
12. Локшина О. Міжпредметна інтеграція в контексті реалізації Державного стандарту початкової освіти. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 2. С. 56–63.
13. Хома О. М. Інтегрований підхід у навчанні української мови та читання в початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 43. Т. 2. 2022. С. 33–36.

REFERENCES

1. Vashulenko, M. S. (2018). *Ukrainska mova i movlennia v pochatkovii shkoli. Methodychnyi posibnyk*. Kyiv, vydavnychiy dim «Osvita» [in Ukrainian].
2. Bolshakova, I. O. *Osoblyvosti realizatsii mizhpredmetnoi intehratsii zmistu navchannia na urokakh u pochatkovii shkoli*. URL: <https://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2014/05/Большакова-І.О..pdf>.
3. *Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia / pid zah. Red. Bibik N. M.* (2017). Kyiv: TOV «Vydavnychydym «Pleiady» [in Ukrainian].
4. Surzhuk, T. B., Tkachuk, O. S. *Intehratsiia v navchanni ukrainskoi movy ta chytannia uchniv pochatkovoii shkoly*. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v34/52.pdf>
5. *Derzhavnyi standart pochatkovoii osvity*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1810-2025-%D0%BF#n12>

6. Typova osvitalia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya. 1-2 klas. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitalia.prohrama.1-4/Typova.osvitalia.prohrama.1-2.Savchenko.pdf>
7. Typova osvitalia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya. 3-4 klas. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitalia.prohrama.1-4/Typova.osvitalia.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>
8. Typova osvitalia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Shyiana R. B. 1-2 klas. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitalia.prohrama.1-4/Typova.osvitalia.prohrama.1-2.Shyian.pdf>
9. Typova osvitalia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Shyiana R. B. 3-4 klas. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitalia.prohrama.1-4/Typova.osvitalia.prohrama.3-4.Shyian.pdf>
10. Intehrovane navchannia : tematychnyi i diialnisnyi pidkhody (Chastyna 1). Elektronnyi resurs. URL: <http://nus.org.ua/articles/integrovanenavchannyatematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1>.
11. Intehrovane navchannia: tematychnyi i diialnisnyi pidkhody (Chastyna 2). Elektronnyi resurs. URL: <http://nus.org.ua/articles/integrovanenavchannyatematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-2>.
12. Lokshyna, O. (2019). Mizhpredmetna intehratsiia v konteksti realizatsii Derzhavnogo standartu pochatkovoї osvity. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 2, 56–63 [in Ukrainian].
13. Khoma, O. M. (2022). Intehrovanyi pidkhid u navchanni ukrainskoї movy ta chytannia v pochatkovii shkoli. *Innovatsiina pedahohika*, Vypusk 43, T. 2, 33–36 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 26.02.2026 р.
Прийнята до друку 20.03.2026 р.
Опубліковано 02.04.2026 р.*